

Analýza vzniku a chodu údajů o ÚSES

RNDr. Josef Glos, RNDr. Jiří Kocián

AGERIS, s.r.o.

Jeřábkova 5, 602 00 Brno

Tel., fax.: +420 5 45241842-3, E-mail: josef.glos@ageris.cz, jiri.kocian@ageris.cz

Analýza vzniku a chodu údajů o ÚSES je součástí projektu výzkumu a vývoje **640/5/02**, které zadalo Ministerstvo životního prostředí jako reakci na absenci jednotného přístupu ve vymezení i ve způsobu vyjádření územních systémů ekologické stability a neprovázanost jednotlivých dokumentací, ať již prostorově nebo hierarchicky. Cílem projektu je návrh informačního systému ÚSES na bázi technologií GIS, který bude nápomocen shromažďování, udržování a aktualizaci věcně i formálně správných údajů o ÚSES.

Jedním z nejdůležitějších kroků při návrhu a tvorbě informačního systému je analýza současných toků údajů ÚSES. Tato analýza, ačkoliv byla pouze částí celkové analýzy dat, byla velmi důležitým východiskem pro koncipování základních principů informačního systému, zejména pak způsobu jeho budoucího fungování. V rámci analýzy vzniku a chodu údajů ÚSES jsme provedli podrobné vyšetření procesů vedoucích ke vzniku a změnám ÚSES v různých podkladech a dokumentacích. Procesy, při nichž údaje ÚSES vznikají či jsou měněny, jsme nazvali **úlohami**. Podklady a dokumentace vznikající v důsledku těchto úloh jsme nazvali **produkty**. Na základě vlastních zkušeností a konzultací pracovního týmu bylo zatím stanoveno **20 hlavních úloh**, jejichž realizací vznikají produkty (dokumentace ÚSES, součásti dokumentací obsahujících ÚSES, změny ÚSES, studie apod.). Při analýze vzniku a chodu údajů v rámci těchto úloh jsme dospěli k důležitým závěrům, že pro kvalitní popis této problematiky bude nutno vytvořit tabulku pro následující tři situace:

- Obvyklý způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES při současném způsobu uchování a aktualizace dat o ÚSES
- Optimální způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES při současném způsobu uchování a aktualizace dat o ÚSES
- Doporučený způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES s využitím dat IS správy datového centra

Obvyklý způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES (viz obr. č. 1) představuje současný běžný způsob využívání zdrojů dat při tvorbě nových podkladů a dokumentací či jejich změnách. Optimální způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES (viz obr. č. 2) popisuje i další možné zdroje dat při tvorbě nových podkladů a dokumentací či jejich změnách. Doporučený způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES s využitím dat IS (viz obr. č. 3) popisuje situaci, kdy v rámci dokončení produktu aktualizujeme stav ÚSES v informačním systému a při následujících úlohách budeme data o ÚSES získávat pouze z tohoto informačního zdroje.

Pro přehled nyní popíšeme obsahovou část tabulek.

Levý sloupec tabulky obsahuje výčet **20 úloh** (označených U1 až U20) a položku UIS, jež je úlohou spojenou se vznikem produktu ÚSES jenom z hlediska své formální stránky (v rámci této „úlohy“ je budován a provozován informační systém ÚSES), a proto je označena tímto odlišným způsobem.

Horní řádek obsahuje výčet **produktů** (P1–P20, PIS) vznikajících realizací úloh U1 až U20. Z tabulek je zřejmé že výsledkem různých úloh mohou být stejné či podobné produkty.

Souhrnně lze tedy konstatovat, že realizací jedné úlohy vzniká právě jeden produkt, jeden produkt však může vzniknout v důsledku realizace různých úloh.

Vznik produktu je v tabulce označen dvojitou červenou šipkou. Do každé úlohy mohou v závislosti na stavu zpracování podkladových dokumentací vstupovat údaje z různých produktů (plná šipka). Přerušovaná šipka znázorňuje ty zdroje, které bývají v rámci popisovaných úloh někdy opomíjeny. Červené šipky (plné i přerušované) znázorňují toky údajů z vlastního řešeného území. Modré šipky vyjadřují toky údajů z území přímo navazujících (sousedících), či území z hlediska vymezení ÚSES souvisejících (např. situace, kdy v sousedním k.ú. ÚSES dosud vymezen není, ale v dalším, na řešené území již bezprostředně navazujícím k.ú. je ÚSES navržen tak, že jeho pokračování v řešeném území bude nesporné).

Na základě analýzy vytvořených tabulek lze konstatovat několik základních faktů:

- Existuje celá řada úloh, které svou realizací mohou determinovat podobu vymezení ÚSES.
- Řada úloh vede ke vzniku a změnám podkladů a dokumentací, avšak produkty jiných úloh (často velmi důležitých) mnohdy do právně závazných dokumentací promítnuty nejsou (např. návrhy úprav ÚSES vzniklých jako územně plánovací opatření v procesu EIA).

- Existence velkého množství produktů v řešeném území často komplikuje projektantům i orgánům státní správy orientaci v údajích ÚSES, zejména pak v územích při hranicích s jinými správními jednotkami z hlediska výkonu státní správy v ochraně přírody a krajiny (jiný okres, CHKO apod.).
- Existence různých produktů a způsobů a doby jejich vzniku přináší řadu problémů se stanovením aktuálnosti podoby vymezení ÚSES v řešeném území i v územích navazujících.
- Z porovnání tabulek „Obvyklý způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES“ a „Optimální způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES“ vyplývá, že výběr produktů, z nichž jsou čerpány údaje ÚSES, často závisí na odborné erudici a odpovědnosti řešitele úlohy a taktéž na přístupu kompetentních orgánů státní správy.
- Z porovnání tabulek „Obvyklý způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES“ a „Optimální způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES“ s tabulkou „Doporučený způsob vzniku a chodu údajů o ÚSES s využitím dat IS“ vyplývá, že v případě nasazení IS se zajištěným věcně, časově i formálně přijatelným chodem údajů mezi provozovateli systému a uživateli dat by se značně zjednodušila situace při získávání údajů o ÚSES.

obr. č. 1

Obvyklý způsob vzniku a chodu údajů ÚSES při současném způsobu uchování a aktualizace dat o ÚSES	PRODUKT (dokumentace)	Informační systém Správy datového centra ÚSES	Aktualizovaná dokumentace územně technického podkladu (ÚTP) NR a R ÚSES ČR	Součást schváleného územního plánu velkého územního celku (ÚP VÚC)	Součást schválených změn územního plánu velkého územního celku (ÚP VÚC)	Plán, generel ÚSES jako oborový dokument orgánů ochrany přírody	(Plán) ÚSES - samostatná dokumentace	Součást územního plánu obce (ÚPO)	Součást změn územního plánu obce (ÚPO)	Součást regulačního plánu	Plán ÚSES - samostatná dokumentace	Součást společných zařízení komplexních pozemkových úprav (KPÚ)	Součást oblastrního plánu rozvoje lesa (OPRL)	Součást lesního hospodářského plánu (LHP)	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Projekt ÚSES (prováděcí, realizační)	Návrhy úprav ÚSES	Návrhy úprav ÚSES	Dokumentace vymezení biocenter	Aktuální dokumentace ÚSES	Aktuální dokumentace ÚSES, možno i ÚTP
		PIS	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18	P19	P20
ÚLOHA																						
Naplnění, aktualizace a prověřování formální a věcné správnosti ÚSES nástroji GIS v informačním systému Správy datového centra ÚSES	UIS																					
Aktualizace ÚTP NR a R ÚSES	U1																					
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do územního plánu VÚC	U2																					
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do změn územního plánu VÚC	U3																					
Vyhotovení ÚSES (plán, generel) jako oborového dokumentu orgánů ochrany přírody	U4																					
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro územní plán obce	U5																					
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do územního plánu	U6																					
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do změn schváleného plánu obce	U7																					
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do regulačního plánu	U8																					
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro komplexní pozemkové úpravy	U9																					
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do komplexních pozemkových úprav	U10																					
Zpracování plánů ÚSES do oblastrního plánu rozvoje lesa (OPRL)	U11																					
Zpracování ÚSES do lesního hospodářského plánu (LHP)	U12																					
Zpřesnění a vymezení skladebné části ÚSES pro účely územního a stavebního řízení	U13																					
Zpřesnění a vymezení ÚSES pro účely územního a stavebního řízení o zamýšlené prostorově či funkčně kolidující či sousedící stavbě	U14																					
Vyhotovení realizačních projektů ÚSES pro nejrůznější investory	U15																					
Hodnocení a úprava ÚSES pro účely dokumentací a posudků EIA a biologická hodnocení	U16																					
Analyzování a úprava ÚSES pro účely tvorby koncepcí v ochraně a tvorby krajiny (např. limity)	U17																					
Vymezování nadregionálních biocenter metodikou AOPK	U18																					
Vyhotovení oblastrních generelů ÚSES procesem shromáždění a provázání existujících dokumentací z formálního hlediska	U19																					
Vyhotovení oblastrních generelů ÚSES procesem formální a věcné analýzy existujících dokumentací a následujícím procesem návrhů změn a dopřesnění systému	U20																					

Doporučený způsob vzniku a chodu údajů ÚSES s využitím dat IS správy datového centra ÚSES	PRODUKT (dokumentace)	Informačním systému Správy datového centra ÚSES	Aktualizovaná dokumentace územně technického podkladu (ÚTP) NR a R ÚSES CR	Součást schváleného územního plánu velkého územního celku (UP VÚC)	Součást schválených změn územního plánu velkého územního celku (ÚP VÚC)	Plán, generel ÚSES jako oborový dokument orgánu ochrany přírody	(plán) ÚSES - samostatná dokumentace	Součást územního plánu obce (ÚPO)	Součást změn územního plánu obce (ÚPO)	Součást regulačního plánu	Plán ÚSES - samostatná dokumentace	Součást společných zařízení komplexních pozemkových úprav (KPU)	Součást oblastního plánu rozvoje lesa (OPRL)	Součást lesního hospodářského plánu (LHP)	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Projekt ÚSES (prováděcí, realizační)	Návrhy úprav ÚSES	Návrhy úprav ÚSES	Dokumentace vymezení biocenter	Aktuální dokumentace ÚSES	Aktuální dokumentace ÚSES, možno i ÚTP	
ÚLOHA		PIS	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18	P19	P20	
Naplnění, aktualizace a prověřování formální a věcné správnosti ÚSES nástroji GIS v informačním systému Správy datového centra ÚSES	UIS	↗																					
Aktualizace ÚTP NR a R ÚSES	U1	↖	↗																				
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do územního plánu VÚC	U2	↖		↗																			
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do změn územního plánu VÚC	U3	↖			↗																		
Vyhotovení ÚSES (plán, generel) jako oborového dokumentu orgánu ochrany přírody	U4	↖				↗																	
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro územní plán obce	U5	↖					↗																
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do územního plánu	U6	↖						↗															
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do změn schváleného plánu obce	U7	↖							↗														
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do regulačního plánu	U8	↖								↗													
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro komplexní pozemkové úpravy	U9	↖									↗												
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do komplexních pozemkových úprav	U10	↖										↗											
Zpracování plánu ÚSES do oblastního plánu rozvoje les (OPRL)	U11	↖											↗										
Zpracování ÚSES do lesního hospodářského plánu (LHP)	U12	↖												↗									
Zpřesnění a vymezení skladebné části ÚSES pro účely územního a stavebního řízení	U13	↖													↗								
Zpřesnění a vymezení ÚSES pro účely územního a stavebního řízení o zamýšlené prostorově či funkčně kolidující či sousedící stavbě	U14	↖														↗							
Vyhotovení realizačních projektů ÚSES pro nejrůznější investory	U15	↖															↗						
Hodnocení a úprava ÚSES pro účely dokumentací a posudků EIA a biologická hodnocení	U16	↖																↗					
Analýza a úprava ÚSES pro účely tvorby koncepcí v ochraně a tvorby krajiny (např. limity)	U17	↖																	↗				
Vymezování nadregionálních biocenter metodikou AOPK	U18	↖																			↗		
Vyhotovení oblastních generelů ÚSES procesem shromáždění a provázání existujících dokumentací formálního hlediska	U19	↖																				↗	
Vyhotovení oblastních generelů ÚSES procesem formální a věcné analýzy existujících dokumentací a následujícím procesem návrhů změn a dopřesnění systému	U20	↖																				↗	

obr. č. 3

Optimální způsob vzniku a chodu údajů ÚSES při současném způsobu uchování a aktualizace dat o ÚSES		PRODUKT (dokumentace)	Informační systém Správy datového centra ÚSES	Aktualizovaná dokumentace územně technického podkladu (ÚTP) NR a R ÚSES CR	Součást schváleného územního plánu velkého územního celku (UP VÚC)	Součást schválených změn územního plánu velkého územního celku (UP VÚC)	Plán, generel ÚSES jako oborový dokument orgánu ochrany přírody	(Plán) ÚSES - samostatná dokumentace	Součást územního plánu obce (ÚPO)	Součást změn územního plánu obce (ÚPO)	Součást regulačního plánu	Plán ÚSES - samostatná dokumentace	Součást společných zařízení komplexních pozemkových úprav (KPIÚ)	Součást oblastního plánu rozvoje lesa (OPRL)	Součást lesního hospodářského plánu (LHP)	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Skladebná část ÚSES jako součást projektové dokumentace	Projekt ÚSES (prováděcí, realizační)	Návrhy úprav ÚSES	Návrhy úprav ÚSES	Dokumentace vymezení biocenter	Aktuální dokumentace ÚSES	Aktuální dokumentace ÚSES, možno i ÚTP
ÚLOHA		PIS	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18	P19	P20	
Naplňování, aktualizace a prověřování formální a věcné správnosti ÚSES nástroji GIS v informačním systému Správy datového centra ÚSES	UIS																						
Aktualizace ÚTP NR a R ÚSES	U1		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗			↗		↗	↗	↗		↗	
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do územního plánu VÚC	U2		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗					↗	↗	↗		↗	
Zpracování ÚTP NR a R ÚSES do změn územního plánu VÚC	U3			↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗					↗	↗	↗		↗	
Vyhotovení ÚSES (plán, generel) jako oborového dokumentu orgánu ochrany přírody	U4		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗					↗	↗	↗		↗	
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro územní plán obce	U5		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗			↗		↗	↗	↗		↗	
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do územního plánu	U6					↗	↗	↗	↗			↗	↗				↗	↗	↗	↗		↗	
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do změn schváleného plánu obce	U7					↗	↗	↗	↗	↗		↗	↗		↗	↗	↗	↗	↗	↗		↗	
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do regulačního plánu	U8							↗	↗	↗		↗	↗					↗	↗	↗		↗	
Vyhotovení plánu ÚSES jako podkladu pro komplexní pozemkové úpravy	U9		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗			↗	↗	↗	↗	↗		↗	
Zpracování existující dokumentace ÚSES nebo nově vzniklé dokumentace ÚSES do komplexních pozemkových úprav	U10					↗	↗	↗	↗			↗	↗					↗	↗	↗		↗	
Zpracování plánů ÚSES do oblastního plánu rozvoje lesa (OPRL)	U11		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗	↗								↗	
Zpracování ÚSES do lesního hospodářského plánu (LHP)	U12													↗	↗							↗	
Zpřesnění a vymezení skladebné části ÚSES pro účely územního a stavebního řízení	U13														↗	↗						↗	
Zpřesnění a vymezení ÚSES pro účely územního a stavebního řízení o zamýšlené prostorově či funkčně kolidující či sousedící stavbě	U14															↗	↗					↗	
Vyhotovení realizačních projektů ÚSES pro nejrůznější investory	U15															↗	↗	↗	↗	↗		↗	
Hodnocení a úprava ÚSES pro účely dokumentací a posudků EIA a biologická hodnocení	U16		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗			↗	↗	↗	↗	↗		↗	
Analýzování a úpravy ÚSES pro účely tvorby koncepcí v ochraně a tvorby krajiny (např. limity)	U17		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗						↗	↗		↗	
Vymezování nadregionálních biocenter metodikou AOPK	U18		↗	↗	↗																↗	↗	
Vyhotovení oblastních generelů ÚSES procesem shromáždění a provázání existujících dokumentací z formálního hlediska	U19		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗								↗	↗	
Vyhotovení oblastních generelů ÚSES procesem formální a věcné analýzy existujících dokumentací a následujícím procesem návrhů změn a dopřesnění systému	U20		↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗			↗	↗						↗	↗	↗	↗	